

POHĽAD Z DRUHEJ STRANY (NIE VLÁDNEJ)

Na nože: Boj o privatizáciu nemocníc a zdravie vašich blízkych kulminuje
Kríza žánru | Editorial | **Juraj Mesík** | 23.11.2011

Začiatkom septembra 2011 sa na Slovensku stala viac ako dve desaťročia nevídaná vec: **veľká skupina ľudí sa vzoprela zlovôli politických mafii ovládajúcich štát.**

Viac ako 2400 lekárov podalo k 1. decembru 2011 výpovede, aby vyvinuli tlak na podporu svojich štyroch požiadaviek. Nasledovala očierňovacia a nátlaková kampaň stelesnená KDH-áckym obchodníkom s farmakami ľudovo známym ako Pentliarik, toho času dožívajúcim ministrom. Jej cieľom bolo rozleptať a zlomiť odpor lekárov, prikladaním na oheň slovenskej národnej vlastnosti – závisti. Poštváť proti lekárom verejnú mienku, a pokúsiť sa rozoštváť lekárov a zdierané zdravotné sestry. KDH v tejto špinavej hre neuspelo: 23. novembra keď píšem tieto riadky nás od 1. decembra delí 7 dní a 2100 lekárov výpovede nestiahlo. Štát medzitým pod tlakom urobil pár drobných ústupkov a manipulácií – prezident rozhodol o pozastavení premeny nemocníc na akciovky – namiesto zrušenia celého privatizačného projektu - a Všeobecná zdravotná zrazu našla peniaze na aspoň drobné zvýšenie platieb malým a stredným špitálom. Použije na to vraj peniaze získané z „lepšieho výberu poisťného, nižšími nákladmi na prevádzku, stabilizáciou nákladov na lieky a z predpokladaných ďalších úspor v liekovej politike.“ Tieto ústupky sú samozrejme len kozmetické a vzbúrení lekári to dobre vedia.

Aké boli štyri požiadavky, ktoré lekári položili? **Dodržiavanie zákonníka práce - nehoráznosť v krajine, kde skoro každý politik kradne, podvádza a prihráva kšefty kamarátom a na zákony zvyška kašle.** Dodržiavanie personálnych noriem v nemocniciach - rovnaká absurdnosť, aké normy pre poddaných? Viac peňazí do zdravotníctva a lepšie mzdové ohodnotenie. Odkiaľ by potom **štát nabral peniaze na tunelovačky či stotisícové platy a zlaté padáky politickým nominantom?** A zastavenie transformácie nemocníc na akciové spoločnosti. Tak to som zvedavý, ako by ste potom vy chceli pripraviť lukratívne ziskové časti nemocníc na privatizáciu tak, aby najbohatší zbohatli ešte viac, chudobní zbytočne nezaťažovali dôchodkový systém a hlúpi ani nezbadali, že sa privatizuje.

Zruinovanie slovenského zdravotníctva je jednou z najtragickejších kapitol vývoja po roku 1989. Jedným z mnohých ukazovateľov jeho úpadku je likvidácia nemocničných lôžok. Nielenže za 20 rokov štát nepostavil jedinú nemocnicu, ale po tom, čo v lete vláda zlikvidovala 150 oddelení a v nich zhruba 3000 lôžok, je dnes v slovenských nemocniciach toľko lôžok, ako ich bolo v roku 1975 - 6,6 na 1000 obyvateľov. Ibaže v roku 1975 nás bolo 4.7 milióna - dnes nás je viac ako 5.4 milióna. V roku 1975 bol stredný vek obyvateľstva 32.5 roka – dnes je to 39 rokov, sme teda v priemere o 6.5 roka starší. Ľudí nad 60 rokov bolo u nás vtedy 650 000. Dnes je ich 980 000, vrátane 305 000 sedemdesiatnikov, 140 000 osemdesiatnikov a asi 12 000 starších. Výrazne staršia populácia znamená zásadne väčšiu potrebu dlhodobej starostlivosti a samozrejme aj lôžok. Tie štát v rámci šetrenia likviduje. Treba povedať, že tým - úplne cynicky, ale veľmi ekonomicky - ušetrí aj na dôchodkoch.

Jeden z najzaujímavejších aspektov postoja časti verejnosti k vzbure lekárov je popri všeľudovej závislosti, **obludná neúcta ku vzdelaniu, ktorá na Slovensku rozbujnela v uplynulých 20 rokoch.** Na ilustráciu: pred časom mi jeden petržalský mladík s kamenným ksichtom táral ako by on a hocikto iný hravo vyštudoval medicínu. Chlapča má učňovku - ako inak, s maturitou - a asi najhrubšia kniha ktorú okrem časopisu Playboy v živote prečítal bol Budkáčik a Dubkáčik. Tento jav je omnoho širší: dnes tu máme generáciu mladých dospelých, ktorých veľká časť si akademické tituly doslova a do písmena „vychodila“ v nenáročných - a často nepoužiteľných - disciplínach na podpriemerných školách, na ktoré chodili štýlom “v utorok do školy, v stredu domov”. Táto masa detí dostala tituly v školstve, z ktorého najmenej polovica už dlho neplní primárne vzdelávaciu funkciu, ale slúži ako sociálna sieť pre masu mládeže, ktorá by inak plnila zoznamy nezamestnaných. Vychodili ich bez toho, aby museli tvrdo a dlho drieť. Mnohí z nich vrátane časti ich rodičov myslia, že majú vzdelanie porovnateľné s lekármi. Veď titul ako titul, no nie?

Veľmi ťažký omyl, ale ťažko tomu uverí, kto drinu a dril reálneho štúdia nezažil. **Ono to nie je len náhoda, že stovky mladých Nórov študujú na Jeseniovej lekárskej fakulte UK v Martine a nie na povestnej trenčianskej politológii či mnohých ďalších školách, ktorých výška - česť výnimkám - spočíva vo výške ich budov.**

Netvrdím, že u nás neexistujú školy a fakulty, kde je predpokladom promócie tvrdé rigorózne štúdium – ich učitelia a študenti presne vedia o ktorých je reč. Tvrším ale, že vonkoncom nie je titul ako titul. Tie lekárske sú tvrdo vydreté.

Prečo medicínske vzdelávanie nezdegenerovalo tak ako mnohé iné disciplíny? Odpoveď je prostá: profesori a docenti lekárske fakult a lekárskeho stav ako celok nedovolili dať do ruky skalpel, intubačnú tubu, alergény na desenzibilizáciu a mnohé iné nástroje a farmaká, ktoré môžu zabiť, niekomu, kto nevie. Keď pologramotní poslanci sprasia zákony, dajú sa novelizovať. Keď pacient zomrie, je koniec definitívny. Omyly a nešťastia sa samozrejme stávajú - ale práve tvrdé štúdium je zárukou toho, že ich nie je omnoho viac.

Tu je ďalší paradox. Poslancom alebo ministrom môže byť na Slovensku hocikto, dno akoby ani neexistovalo. Lekárom sa môže stať len ten kto prejde hustým sitom a drinou. Tento stav v situácii skoro všeobecného úpadku úrovne vzdelanosti na Slovensku je výsledkom práce mnohých členov lekárskeho stavu. Súčasne skutočnosť, že lekárov na rozdiel od ministrov, vysokých úradníkov a dobre platených členov správnych rád množstva štátnych firiem nemožno politicky menovať sa ukázala byť aj zdrojom ich sily keď lekári konečne dospeli k poznaniu, že ich politici budú dovedy zneužívať a klamať, kým nebuchnú do stola. Každá spoločnosť dokáže v pohode existovať bez ministrov, poslancov, strán a ďalších štruktúr parazitujúcich na daniach občanov. Žiadna ale nedokáže úspešne existovať bez lekárov a sestier.

Čudujem sa len, že lekári nie sú vo svojich požiadavkách omnoho priamejší: mali by žiadať najmenej rovnaké príjmy ako majú poslanci. Nebola by to vôbec prehnaná požiadavka – naopak, choré je, že rôzne kreatúry v parlamente zarábajú viac ako atestovaní lekári. Ak sa vám to zdá uletené, vedzte, že primár v Česku má dnes približne rovnaký plat ako poslanec - 76 000 českých korún čo je približne 3000 eur. Lekár v nemocnici zarobí v priemere 61.000 korún, praktický lekár 44.000. Na Západe je to samozrejme už dávno.

Aká je realita platov lekárov u nás? Za uplynulé mesiace sme na túto tému počuli záplavu neuveriteľných nezmyslov, ktorých účelom bolo šíriť záviť a jej vlastnú sestru nenáviť. Podľa štatistiky Lekárskeho odborového združenia má mladý lekár nástupný plat 600 eur - inými slovami priemerný plat 4,70 eur na hodinu, teda toľko ako hosteska s 5 až 6 eurami či vykladač tovaru s 3 až 4 eurami. Lekár s dvomi atestáciami - čo znamená obrovské množstvo ďalšieho štúdia - a s takmer 20-ročnou praxou si na výplatnej páske nájde 1030 eur. 112 hodín nadčasov znamená plus 545 eur - keby ale v slovenskom zdravotníctve platili zákony, mal by ich mať lekár najviac 33 hodín mesačne. Lekári žiadajú platy pre mladých lekárov vo výške 1153 eur brutto, pre špecialistov 2307 eur - teda zhruba také, aké sú bežné v Česku. Pre mladých lekárov a lekárky žiadajú hodinovú mzdu vo výške 6,80 eura, pre lekára s praxou 13,50 eura. Chirurg

nemocnice vo Svidníku nedávno pre médiá povedal že cez sviatky operujú za asi 1,60 eura za hodinu...

Pre spoločnosť je ale na vzbure lekárov omnoho dôležitejší ich odpor voči takzvanej transformácii verejných nemocníc na akciové spoločnosti.

Šéf KDH Figeľ si pred pár dňami vystrelil z intelektu voličov KDH, keď napísal, že, citujem, „(minister zdravotníctva) sa nielen vyjadril, že štát bude stopercentným akcionárom nemocníc, dal to dokonca do návrhu zákona“. Sociodemografické charakteristiky voličskej základne tejto partaje sú dlhodobo známe a Figeľ ich určite dobre pozná, ale aj tak – kto by bol povedal, že od nich KDH očakáva, že mu zožerú aj takúto hlúposť? Realita je neúprosná: ani Figeľ, ani žiadny slovenský zákon nedokážu absolútne nič garantovať. Ani mocné modlitby predsedu KDH, ba ani púte do Vatikánu by nezabránili dobre premyslenému scenáru na konci ktorého sú šťastní majitelia nemocníc a masa plebsu bez náročnejšej zdravotnej starostlivosti.

Predstavme si ďalší vývoj, keby **Pentliarik a spol.** uspeli: Okamžite po premene nemocníc na štátom vlastnené akciové spoločnosti vymenujú politické partaje do ich správnych rád svojich verných a sponzorov. Tí si vzápätí odhlasujú prezidentské platy na úrovni preslávenej Košickej teplárenskej alebo Národnej diaľničnej spoločnosti - pripomeňme si ako nedávno po 6 týždňoch vo vedení Teplárne Košice nominant SDKÚ Podhorský priniesol šťastnej rodine domov odhodné 90.000 eur. Premena nemocníc na akciovky by vyrobila peknú kôpku ďalších šťastných ľudí a rodín - okresní funkcionári a politicky menovaní šéfovia špitálov sa už nevedia dočkať. Títo ľudia by samozrejme s nemocnicami neurobili nič - tak, ako to politicky nominovaní riaditelia nedokázali už mnoho volebných období. Behom krátkej doby by sa nemocnice, tentoraz už ako akciové spoločnosti, znova ocitli v dlhoch. Čo by potom urobil štát? Odpredal minoritný balík akcií finančným skupinám, ktoré by tak za vyzváňania zvonov po celom Slovensku „zachránili nemocnice pred kolapsom“.

Čo by potom urobili finančné skupiny? Nemocnice by predsa „vyčistili“: zrušili resp. radikálne by obmedzili finančne náročné oddelenia zabezpečujúce starostlivosť o chronicky chorých a starých ľudí a ponechali by finančne podstatne menej náročné oddelenia, takzvané ziskové. V ďalšom kroku by urobili „sanáciu“ nemocníc - úplné oddelenie lukratívnych zložiek vhodných na sprivatizovanie od nákladných, ale pre ťažko chorých ľudí zásadne dôležitých oddelení, ktoré by zostali ako čierny Peter v rukách štátu. Bola by to chirurgicky presná operácia.

Finančné skupiny by tak nielen zvýšili svoje zisky, ale aj zásadným spôsobom upevnili svoju kontrolu nielen nad lekármi, ale nad celou spoločnosťou. Stali by sa nenápadnými pánmi nášho života a smrti. Jediná otázka, ktorá pre mňa v celom tomto pláne ešte zostáva otázkou, je aké sú asi v hre provízie.

Partia privatizátorov nemocníc zd'aleka nie je obmedzená na KDĽ. Platinová SDKÚ sa už verejne vyjadrila, že v prípade úspechu v marcových parlamentných voľbách mieni pokračovať v transformácii nemocníc. Strana sa to vraj bude snažiť presadiť vo vládnom programe. Most-Híd urobí, čo povedia modrí a čierni, na SASe už nezáleží. Exminister zdravotníctva za Smer Raši v televíznej debate nedávno správne povedal o čo ide: "Transformáciou na akciové spoločnosti sa budú nemocnice riadiť obchodným zákonníkom a ten hovorí, že ak akciová spoločnosť vytvára stratu, ide do konkurzu a tomu sa nevie vyhnúť ani nemocnica. Hrozí tam vstup súkromných finančných skupín." Raši tiež správne tvrdí, že slovenské zdravotníctvo potrebuje viac peňazí a vie aj kto neplatí: "Kto by mal platiť viac, je to platba za poistencov štátu. Máme viac ako tri milióny ľudí, za ktorých platí štát a, bohužiaľ, platba za poistencov štátu medziročne klesla a tieto finančné prostriedky z môjho pohľadu v systéme chýbajú". To, že to (aj) v Smere vedia, samozrejme vôbec neznamená, že Smer chce privatizácii zdravotníctva skutočne zabrániť, ani to, že zvýši odvody za poistencov štátu. Znamenalo by to totiž omnoho menej peňazí na tunelovanie a betónovanie diaľnic a iné formy rozkrádania peňazí daňových poplatníkov.

A čo sa stane, ak Iveta Radičová neurobí to, čo mala urobiť už dávno, teda poslať KDĽáckeho „reformátora“ zdravotníctva domov predávať lieky? Prvého decembra sa zrúti slovenské zdravotníctvo. Mladí, zdraví a bohatí sa budú mať ešte nejakú chvíľu pocit, že sa nič nedeje, ale naši starší, chorí a chudobní príbuzní a spoluobčania sa ocitnú bez pomoci a začnú zomierať vyšším tempom. Veľká väčšina náročnejších chirurgických operácií sa zastaví, lebo pacientov nebude mať kto ani uspať, ani odoperať, ani sa o nich starať po operáciách. Najťažšie choré deti zostanú bez potrebnej liečby. Pre mnohých lekárov s deťmi a rodinami naozaj nebolo ľahké riskovať stratu práce a emigráciu niekam do hája do Saudskej Arábie, ale keď nebudú mať inú možnosť, urobia tak. Za vysoké platy potom budú implantovať bedrové kĺby šejkom, a naši rodičia a starí rodičia budú na invalidných vozíkoch - ak na ne samozrejme budú ešte mať. Tí najkvalitnejší atestovaní lekári, ktorých výchova trvá 20-30 rokov sa totiž vo svete celkom iste nestratia. Keď raz ale Slovensko opustia, nazad do slovenskej chudoby ich už nik a nič nedokáže prilákať. **Miklošovský štát, ktorý neváha desiatkami miliónov eur uplácať Samsung a Kiu, aby vytvorili pár tisíc dočasných proletárskych miest, vyženie z krajiny obrovský ľudský kapitál, ktorý už nikto nijak**

neobnoví. Gaunerí sú to, nie hospodári. Patrí im opovrhnutie rozmýšľajúcich ľudí.

Vzbúreným lekárom naopak patrí uznanie a obdiv, že sa nenechali ani rozbiť, ani skorumpovať skutočne masívnou kampaňou a zastrašovaním „zbožných“ ľudí z KDH, ani skvelých ekonómov z SDKÚ. V krajine, kde sú uhýbanie a zbabelosť endemické je to naozaj neuveriteľné. Lekári obnovili našu nádej, že ešte nie sme všetci nevoľníci skorumpovaných politických strán a oligarchov. Že hra na výber menšieho zla spomedzi skorumpovaných a diletantských partají môže byť na Slovensku konečne za svojim zenitom.